

9. oktober 2023

Projekt Udenfors hørings svar til udkast til forslag til lov om ændring af vandforsyningsloven m.v.

Projekt Udenfor takker Miljøministeriet for invitationen til at afgive hørings svar til lovforslaget, der foreslår ændringer og tilføjelser til vandforsyningsloven mv. Formålet med lovforslaget er at gennemføre Europa-Parlamentet og Rådets Direktiv (EU) 2020/2184 af 16. december 2020 om kvaliteten af drikkevand (drikkevandsdirektivet).

Projekt Udenfor arbejder med mennesker i gadehjemløshed og har derfor interesse i gennemførelse af krav om adgang til drikkevand for alle jf. artikel 16 i drikkevandsdirektivet, herunder det særlige fokus på sårbare og marginaliserede befolkningsgrupper.

Dette hørings svar fokuserer således på lovforslagets §1 nr. 33 og mere præcist kapitel 10 c *Adgang til drikkevand for sårbare og marginaliserede befolkningsgrupper m.v. samt fremme af brug af drikkevand fra vandhanen* (§64b og §64c) samt tilhørende bemærkninger. Hørings svaret indeholder først nogle overordnede betragtninger og herefter specifikke, tematiserede kommentarer.

Overordnede betragtninger

Projekt Udenfor glæder sig over, at udkastet til lovforslaget omfatter personer blandt sårbare og marginaliserede befolkningsgrupper, der ikke har en bopæl eller fast opholdssted, hvorfor deres adgang til drikkevand ikke er dækket af gældende ret.

Ifølge VIVE's kortlægning af hjemløsheden i Danmark fra 2022 overnatter 535 mennesker på gaden. Andre hjemløshedssituationer, såsom at overnatte på natvarmestue (248) eller midlertidigt hos familie og venner (1.152), kan også indebære mange timers ophold på gaden, hvor adgangen til drikkevand er betinget af offentlige og tilgængelige vandposter. Endelig har gruppen af de 322 optalte hjemløse migranter uden fast ophold i Danmark samme udfordring, da størstedelen overnatter på gaden (115) eller på natvarmestuer (171). Det er desuden værd at påpege, at antallet af hjemløse migranter stiger i sommermånederne.

Opmærksomheden på denne sammensatte gruppe af personer i hjemløshed, der opholder sig mange eller samtlige af døgnets timer på gaden, og deres adgang til drikkevand, er derfor afgørende. Det er i den forbindelse fornuftigt at kortlægge gruppen, som der ligeledes lægges op til, og dette bør ske kontinuerligt med passende interval og eksplorativt (mere herom i de specifikke bemærkninger).

Lovforslaget vil sikre adgang til drikkevand for sårbare og marginaliserede grupper (§ 64 b, stk. 3) samt fremme brug af drikkevand fra hanen ved at forpligte kommunerne på etablering og opretholdelse af udstyr i det offentlige rum (§64 c). I den forbindelse ser vi med tilfredshed, at Miljøministeriet i bemærkningerne foreslår, at der i kommunernes vurdering af, om der er tilstrækkelig med udstyr, kan indgå overvejelser om tilgængelighed, altså reel adgang til dette udstyr. Dette er fx ikke tilfældet, hvis der skal fremvises sundhedskort, kræves betaling, eller hvis udstyret er lukket på særlige tidspunkter af døgnnet eller året

Projekt Udenfor foreslår, at kommunerne forpligtes til at gøre disse vurderinger vedrørende udstyr offentligt tilgængelige fx på deres hjemmeside.

Mens Projekt Udenfor således hilser opmærksomheden på sårbare og marginaliserede befolkningsgrupper velkommen, herunder at sikre viden om gruppen, deres kendskab til og adgang til drikkevand, ærgrer vi os

over at Miljøministeriet planlægger gennemførelsen af væsentlige dele af drikkevandsdirektivets artikel 16 som en nålestiksoperation. Det fremgår, at man alene vil sikre adgang til vand til *udvalgte*, udsatte befolkningsgrupper, der er blevet identificeret i en kortlægning. Vi er her bekymrede for, at det kan resultere i kortsigtede enkeltindsatser i kommunerne for at kunne udarbejde tilfredsstillende indberetninger til Miljøministeren, fremfor at der i kommunerne skabes langsigtede strategier, der tager afsæt i ambitioner om at ville fremme *alles* adgang til drikkevand, og som fx er gearede til forandringer i befolkningssammensætningen.

Specifikke kommentarer og forslag

Lovens formål

Projekt Udenfor bifalder, at der i lovforslagets §1 nr. 3 om lovens formål tilføjes som nyt punkt '*forbedret adgang til drikkevand*', da det fastslår betydningen af 'adgang' i myndigheders administration af vand, som lovgivningen også bør sikre. Miljøministeriet kunne tilføje 'for alle' til sidst i sætningen, for at betone den lige ret i overensstemmelse med drikkevandsdirektivets mål om at sikre forbedret adgang til drikkevand "for alle i Unionen".

Definition af målgruppe

Med henvisning til Drikkevandsdirektivets præambel nr. 35, fremgår det i bemærkningerne til lovforslagets §1, nr. 33, at medlemsstaterne selv definerer kategorien '*sårbare og marginaliserede befolkningsgrupper*', men at den som minimum indbefatter flygtninge, nomadesamfund, mennesker i hjemløshed og mindretalskulturer såsom romaer og rejsende, hvad end de er fastboende eller ej. Projekt Udenfor anser denne ikke-udtømmende beskrivelse som væsentlig og anbefaler, at den fortsat fremgår tydeligt i bemærkningerne, ligesom det bør fremgå, at opholdsgrundlag ikke skal afgøre en persons adgang til drikkevand.

Kortlægning

I bemærkningerne til lovforslagets §1, nr. 33 fremgår det, at Miljøministeriet forventer, at det primært vil være mennesker i gadehjemløshed og personer, der overnatter på natvarmestuer, som vil blive identificeret i kortlægningen af personer og befolkningsgrupper, som er uden eller med begrænset adgang til drikkevand. Projekt Udenfor opfordrer til, at det ikke på forhånd fastlægges, hvilke grupper, der vil blive undersøgt, men at Miljøstyrelsen, som forventes at varetage kortlægningen, forholder sig eksplorativt til opgaven. Som nævnt tilbringer flere personer, der overnatter midlertidigt hos familie og venner, også adskillige timer på gaden i dagtimerne, ligesom der er udsatte befolkningsgrupper, der ikke nødvendigvis er hjemløse, men på grund af fx stofbrug eller sociale fællesskaber opholder sig mange af døgnets timer på gaden. Disse grupper kan være relevante at inkludere i kortlægningen. Derudover kunne kortlægningen også forholde sig til, hvordan adgang til drikkevand på herberger er sikret (er der fx rindende vand på værelserne?) og vurdere, om det udgør et værdigt niveau.

Sårbare og marginaliserede befolkningsgrupper, som lever eller opholder sig mange timer på gaden/i det offentlige rum, er ikke en statisk størrelse og hænger sammen med nationale og internationale strukturelle og systemiske faktorer samt geopolitiske udviklinger. Projekt Uden anbefaler derfor, at opfølgende kortlægninger foretages jævnlige og med 2-3 års mellemrum.

Opretholdelse af adgang til drikkevand

Projekt Udenfor anbefaler, at kommunerne forpligtes til at udarbejde en (nød)strategi for uddeling af drikkevand i tilfælde af, at samtlige eller store dele af det udstyr – eller andre foranstaltninger – der skal sikre adgang til drikkevand, i en periode ikke er funktionsdygtigt. Erfaringer fra corona, hvor Københavns Kommune så sig nødsaget til at lukke samtlige drikkeposter i byen grundet risiko for smittespredning, og i

en periode ikke tilbød alternativer til fx. mennesker i gadehjemløshed, understreger vigtigheden af sådan en strategi.

Indberetninger til Miljøministeren

Der lægges op til, at kommunerne på baggrund af Miljøstyrelsens kortlægning af personer og befolkningsgrupper uden eller med begrænset adgang til drikkevand vurderer muligheden for at forbedre denne adgang og siden træffer de nødvendige foranstaltninger. Herefter skal kommunerne indberette til Miljøministeren herom. Projekt Udenfor foreslår, at disse indberetninger gøres offentlige, så andre aktører på området i de pågældende kommuner, har mulighed for at læse dem. Projekt Udenfor anbefaler også, at kommunernes arbejde med at sikre og indberette om adgangen til drikkevand for sårbare og marginaliserede befolkningsgrupper følger kortlægningerne, så indberetningerne også skal falde hver 2-3. år. Endelig hæfter vi os ved, at der i bemærkningerne står, at første indberetning fra kommunerne forventes senest i 2028. Projekt Udenfor beder Miljøministeriet overveje, hvorvidt den tidsfrist kan fremrykkes.

Kontrolordning

I udkast til § 64 b, stk. 4 fremgår det, at Miljøministeriet vil fastsætte nærmere regler om foranstaltninger efter § 64, stk. 3 nr. 3. Projekt Udenfor anbefaler, at ministeriet etablerer en effektiv kontrolordning, så det sikres, at kommunerne rent faktisk lever op til forpligtelsen til at sikre sårbare og marginaliserede befolkningsgruppers adgang til drikkevand.

Med venlig hilsen

Bo Heide Jochimsen
Direktør i Projekt Udenfor